

Débat du 12 avril 2005

5443 - Projet de loi portant organisation d'un référendum national sur le Traité établissant une Constitution pour l'Europe, signé à Rome, le 29 octobre 2004

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

M. Paul-Henri Meyers (CSV), rapporteur.- Här President, léif Kolleegeen...

(Brouhaha général et coups de cloche de la Présidence)

M. le Président.- Sou, da géing ech ëm e bëssen Opmierksamkeet bieden, et ass hei e wichtege Projet!

M. Paul-Henri Meyers (CSV), rapporteur.- All Projete si wichteg, Här President.

M. le Président.- Deen ass awer méi wichteg wéi déi aner, Här Meyers!

M. Paul-Henri Meyers (CSV), rapporteur.- De Gesetzesprojet 5443 schaaft déi gesetzlech Basis, déi et erlaabt, den 10. Juli 2005 zu Lëtzebuerg e Referendum ofzehalen an deem de Wieler säi Jo oder säin Neen ausdrécke kann zu dem Vertrag, deem eng Europäesch Verfassung schafe soll.

De Projet ass den 18. Februar 2005 an der Chamber vun dem Aussen- an Immigratiounsminister déposéiert ginn. Déi zoustänneg Chamberskommissioun vun den Institutiounen an der Verfassungsrevisioun huet de Projet den 2. Mäerz diskutéiert an eng Rei Ofännerungen ugeholl, déi deeselwechten Dag un de Statsrot weidergeleet si ginn. Den Avis vum Statsrot vum 22. Mäerz 2005 ass den 23. Mäerz an der zoustänneger Kommissioun diskutéiert ginn an de 24. Mäerz 2005 huet déiselwecht Kommissioun eestëmmeg de schrëftleche Rapport ugeholl.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, am Kader vun der Diskussioun iwwert de Projet 5443 mengen ech dräi Punkte missen an Erënnerung ze ruffen. Éischtens, dass déi politesch Entscheedungen iwwert d'Ofhale vun engem Referendum schonn an de Joren 2003 an 2004 getraff si ginn, dass et eng constitutionnel Basis gëtt, déi ze respektéieren ass, dass d'Rahmebedingungen iwwert d'Ofhale vum Referendum an dem Gesetz vum 4. Februar 2005 festgeluecht sinn.

Déi politesch Entscheedung iwwert d'Ofhale vun engem Referendum iwwert de Vertrag vun der Europäescher Verfassung ass schonn am Juni 2003 vum Regierungsrat getraff ginn. Et war nämlech no dem europäesche Conseil vu Saloniki vum 19. bis 21. Juni 2003, wou d'Regierung sech dozou ausgeschwat huet fir de Vertragsprojet iwwer eng Europäesch Verfassung engem Referendum ze ënnerwerfen. D'Regierung huet dat Uleies an der Regierungserklärung vum 4. August 2004 erneiert a confirméiert.

D'Chamber selwer huet de Virschlag vun der Regierung de 5. August 2004 an enger Motioun, déi eestëmmeg duerch Handophiewen ugeholl ginn ass, ënnerstëtzt. Si huet gläichzäiteg dozou opgeruff, ee breede politeschen Débat iwwert déi Europäesch Verfassung ze féieren. Déiselwecht Motioun huet de Wonsch ausgedréckt, datt den Datum vum Referendum en accord mat der Chamber soll festgeluecht ginn.

No der politescher Rentrée am Hierscht 2004 sinn d'Parteien sech eens gi fir de Referendum den 10. Juli 2005 ofzehalen. D'Motivatioun fir deen Datum ze wëlle war engersäits, dass Lëtzebuerg nach bei dem éischte Peloton vu Länner soll derbäi sinn, déi de Vertrag unerkennen, ratifizéieren, an dass derniewent awer den Débat iwwert de Referendum, de Referendum selwer weder während der Lëtzebuerger Présidence nach während der Wahlcampagne zu de Gemengewahlen soll stattfannen, sou dass doduerch praktesch nëmmen den Datum vum 10. Juli iwwreg bliwwen ass.

Den zweete Punkt dat ass, de Referendum muss juristesche Gesinn an de Kader vum Artikel 51 Paragraph 7 gestallt ginn. De Statsrot huet a sengem Avis vum 18. Januar 2005 déi constitutionnel Bedingunge fir de Referendum rappeliert. Et sinn dat, dass d'Organisatioun vum Referendum duerch e spezialt Gesetz muss virgesi sinn, datt nëmmen d'Wieler, déi op de Wahllëscht fir d'Parlamentswahlen ageschriwwen sinn, um Referendum kënnen deelhuefen, dass de Referendum e konsultative Charakter huet an dass den Traité no de Bestëmmunge vun den Artikelen 37, Alinea 2, 59 an 114 vun der Verfassung misst gestëmmt ginn.

Wann de Referendum reng juristesche Gesinn no de constitutionnellë Bestëmmungen e konsultative Charakter huet, dann ass et awer evident, dass d'Chamber d'Resultat vum Referendum vum 10. Juli 2005 net ignoréiere kann, dass se au contraire dat Resultat respektéiere muss.

D'Chamber soll virum Referendum den Débat iwwert den Traité hei an der Plénière féieren. Et soll een éischte Vote geholl ginn iwwert den Traité an et ass eréischt no dem Referendum wou deen zweete Vote vun der Chamber, dee virgeschriwwen ass nom Artikel 59 vun der Verfassung, soll virgeholl ginn.

Wann d'Wieler an hirer Majoritéit den Traité géifen oflehnen, ech mengen da wier et kloer, dass politesche Gesinn och de Wielerwëllen ze respektéiere wier an dass et héchstwahrscheinlech net zu engem zweete Vote an der Chamber komme kéint.

Drëttens, de gesetzleche Kader, deen d'Modalitéiten vum Referendum festleet, ass d'Gesetz vum 4. Februar 2005. Ech mengen et wier net noutwendeg fir op d'Modalitéiten vun deem Gesetz zrëckzekommen. D'Kommissioun huet awer gemengt, dass een haaptsächlech eng Dispositioun misst an Erënnerung ruffen, dat ass déi, dass eng breet Informatioun iwwert den Traité gemaach misst ginn.

Dat Uleies war schonn am Rapport vun der Kommissioun vum Gesetz vum 4. Februar virgedroe ginn. De Conseil d'État huet sech och deem ugeschloss an huet och gemengt, dass

déi komplex Matière ausféierlech misst diskutéiert ginn, also dass de Wieler och d'Méiglechkeet hätt, fir sech mat där Matière ofzeginn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, e lescht Wuert iwwert d'Artikele vum Gesetz. Am Regierungstext gouf et nach fënnef Artikelen. D'Kommissioun vun den Institutionen a vun der Verfassungsännerung an och de Statsrot waren der Meenung, dass et iwwerflësseg wär, all déi Bestëmmungen, déi schonn am Gesetz vum 4. Februar 2005 enthalen wieren, nach eng Kéier an dat heite Gesetz anzeschreiwen. Duerfir war souwuel d'Kommissioun wéi och de Statsrot der Meenung, dass ee véier Artikele vum Gesetz kéint sträichen. Dat ass och geschitt, en accord tëscht dem Statsrot an där zoustänneger Kommissioun.

Et bleift also nach een Artikel iwwreg, deen eigentlech dräi Punkten enthält. Dat ass éischens, den Datum vum 10. Juli wou d'Wieler opgeruff ginn zu de Wahlurnen ze komme fir iwwert de Vertrag vun der Europäescher Verfassung ofzestëmmen. Deen zweeten Alinea ass d'Fro, déi d'Wieler gestallt kréien. Do war et esou, dass d'Kommissioun déi Fro vereinfacht huet par rapport zu deem Text, deen d'Regierung proposéiert hat.

De Conseil d'État huet e bësse méi e komplizéierten Text proposéiert, hat awer als alternativen Text och dee vun der Kommissioun zréckbehalen, an d'Kommissioun ass bei hirem Text bliwwen, dee si an den Amendementer proposéiert hat, wou mir fannen, dass e méi einfach a méi verständlech fir de Wieler ass.

(M. Laurent Mosar prend la Présidence)

An deem drëtten Punkt, dat ass den Hiweis an deem heite Gesetz, dass selbstverständlech de Referendum no de Bestëmmunge vum Gesetz vum 4. Februar 2005 ofgehale muss ginn.

D'Kommissioun huet eestëmmeg den Text ugeholl, an ech géif och d'Chamber bidden, deen Text an där Form ze stëmmen, wéi d'Kommissioun e virgeschloen huet. Ech selwer géif och heimat den Accord vu menger Partei zu deem doten Text ginn.

Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Als éischte Riedner ass d'Madame Colette Flesch agedroen. Madame Flesch, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Colette Flesch (DP).- Merci, Här President. Als Alleréischte wéilt ech onsem Rapporteur Merci soe fir säi Rapport an him félicitéiere fir déi Aart a Weis wéi en dee Projet - ënner net ëmmer einfache Konditiounen - duerch ons Verfassungskommissioun gelootst huet an et fäerdeg bruecht huet, deen Text hei virun de Plenum ze bréngen, zu deem, mengen ech, mir ons alleguerte kënne ralliieren.

Ech ralliéiere mech op jidde Fall deene juristeschen, politeschen an informatiounspolitesche Considératiounen, déi hien elo hei a sengem mëndleche Rapport virgedroen huet, a ganz besonnesch wëll ech ënnersträichen, dass mir als DP der Meenung sinn, dass no engem éischte Vote an der Chamber, wann de Referendum da kënnt, am zweete Vote d'Chamber sech soll op jidde Fall un den Entscheed vum Lëtzebuerger Vollek an deem Referendum halen, an dass mir am zweete Vote keng aner Décisioun kënnen huele wéi déi, déi d'Vollek gewënnscht huet.

Här President, wann ech dem Rapporteur félicitéieren, da gëllen déi Félicitatiounen doudsécher net fir d'Regierung! D'Regierung ass d'Affär vum europäesche Verfassungsreferendum a mengen Aen dräimol falsch ugaangen, groussmäuleg, ze spéit a schliesslech op eng schlecht duerchduechten, iwwerflächlech an onseriö Aart a Weis. An ech erkläre mech dozou.

Éischstens groussmäuleg. Fir d'éischt huet de Statsminister d'Land mat senger Ausso begléckt, hie géing demissionéiere wann d'Verfassung net géing beim Referendum vum Vollek approuvéiert ginn. Dat schéngt bei him eng Gewunnecht ze ginn, esou Aussoe bei Wahlen ze maachen, mä enfin. Hien huet dat anscheinend d'lescht Woch och op France 2 widderholl.

Här President, d'Vergaangenheet huet bewisen, an dat augenblécklecht Trauerspill vun de fransésische Parteien a Politiker beweist et eemol méi, wéi geféierlech et ass, en Amalgame tëschent nationaler Parteipolitik an europäeschem Referendum wëllen hierstellen! D'Fro, ob den Här Juncker hei zu Lëtzebuerg an der Regierung ass oder net, kann dach net d'Mooss si vun der Zukunft vun Europa!

Zweetens ass d'Regierung dat ze spéit ugaangen. Wéi all Parteien an där Chamber ausser dem ADR si mir als DP der Meenung, dass d'EU-Bierger, déi esou zahlreich an onsem Land present sinn, hätte missen un deem Verfassungsreferendum kënnen deelhuefen. Schonn am Oktober 2004 hu mir als DP an der Verfassungskommissioun dorop higewisen, dass dat nëmme méiglech wär, wann ons eege Lëtzebuerger Verfassung géing ofgeännert ginn.

D'Regierung huet net wëlle lauschteren an huet bis den 8. Dezember gewaart, bis dass se de Statsrot doriwwer konsultéiert huet. Mat dem Resultat wat den 18. Januar 2005 bekannt gouf. Aus enger ganzer Rei vu verfassungsrechtlechen Ursaache kënnen - laut Statsrot a laut Verfassung - nëmme Lëtzebuerger Wieler um europäesche Referendum deelhuefen. Mir bedauern dat.

Mä dee Moment war et dunn ze spéit, vu d'Délaie fir eng Verfassungsännerung virzehuefen, déi mir iwwregens e bësse méi komplizéiert schéngt wéi ons gréng Kolleegen an den Här Braz dat an hirer Proposition de loi 5436 mengen. Ech mengen do misst een nach e bëssen dorunner schaffen ier mer zu enger Léisung kommen, déi effektiv och verfassungsrechtlech tragbar ass.

Drëttens ass d'Regierung op eng schlecht duerchduechten, iwwerflächlech an onseriö Aart a Weis dëse Problem ugaang. Elo hu mer deen aarmséilege Projet de loi virun ons leien, deen den Här Ausseminister den 18. Februar 2005 déposéiert huet. Domadder huet menger

Meenung no d'Regierung versot. Souguer an der Madame Delvaux hirem Schoulsystem, wou bekanntlech kee méi kann duerchfale, hätt den Ausseminister fir dës Hausaufgab eng Datz kritt. An ech kommen elo am Detail dorop zréck.

Ech wëll awer, ier ech dorop aginn, Här President, zum Fong direkt soen, dass mir als Demokratesch Partei an als demokratesch Fraktioun an dëser Chamber dëse Projet de loi, wéi en nei redigéiert ginn ass vun der Verfassungskommissioun a vum Statsrot, wäerte stëmmen, genee wéi mir och de Projet de loi iwwert d'Approbatioun vum Traité zu enger Europäescher Verfassung stëmmen. Mir sinn absolut décidéiert an där Fro, ons Responsabilitéite vis-à-vis vum Land a vis-à-vis vun Europa wahrzehuelen, och wann d'Regierung an dësem éischte Schrëtt, deen ons op de Wee vum Verfassungsreferendum soll bréngen, an onsen Ae versot huet.

Wat reprochéiere mir deem Projet, deen haut virun ons läit an dee mer haut diskutéieren?

Här President, et muss ee sech wierklech froen, ob d'Regierung an den Ausseminister sech Rechenschaft ofgeluecht hunn, wéi onzoulänglech deen Text ass, dee mer virgeluecht kruten. Sécherlech ass deen Text, dee mer hei an der Chamber den 20. Januar 2005 gestëmmt hunn, an aus deem d'Gesetz vum 4. Februar 2005 ginn ass, also d'Kadergesetz zu engem nationale Referendum, am Statsminister sengem Gaart gewuess an net am Ausseminister sengem Gaart.

Nach muss ee sech froen, ob den Ausseminister, deen ons elo dësen Text virgeluecht huet, deen Text vum 4. Februar gelies hat, a wann en e gelies hat, ob e gemierkt huet wat drastoung. An ech erkläre mech. An ech géing dobäi soen, dass et ons schéngt, dass déi lénks Hand vun enger Regierung awer eigentlech och misst wëssen, wat déi rechts Hand mécht.

(Interruption)

Ech ginn elo op eenzel Punkten an.

Den Artikel 1 vum Regierungsprojet, deen ons hei virläit, iwwerhëlt d'Definitioun vum Projet de loi esou wéi en am Libellé vum Projet steet. De Conseil d'État ass der Meenung, dass den Artikel 1 „surabondant“ ass a ka suppriméiert ginn.

Den Artikel 2 Alinea 2 seet, dass d'Wieler mat Jo oder mat Nee sollen äntwerten. De Conseil d'État weist drop hin, dass am Artikel 28 vum Gesetz vum 4. Februar genee dat steet, an dass een also an dësem Gesetzestext deen Artikel soll sträichen.

Den Alinea 3 vum selwechten Artikel gesäit vir, dass de Statsminister d'Bulletin-de-voten drécke léisst. Dat ass scho virgesinn am Artikel 27 vum Kadergesetz vum 4. Februar 2005. Laut Conseil d'État soll deen Artikel also suppriméiert ginn, an d'Kommissioun ass därselwechter Meenung.

Den Artikel 3 definéiert de Corps électoral. De Corps électoral ass definéiert am Artikel 39 vum Gesetz vum 4. Februar 2005. Laut Conseil d'État ass den Artikel also „superfétatoire“ a soll gestrach ginn.

Den Artikel 4 gesäit vir, dass de Vote obligatoresch ass, wat, wéi mer all wëssen, wéinstens mir alleguerten heibannen, den Artikel 37 vum Gesetz vum 4. Februar 2005 virgesäit. Laut dem Conseil d'État ass also den Artikel 4 „redondant“ a soll suppriméiert ginn.

„Surabondant“, „superfétatoire“, „redondant“: Den Ausseminister, vun Haus aus Jurist, laang Member vun dësem Haus a vu senger Kommissioun vun den Institutionen a vun der Révision constitutionnelle, misst wëssen, schénkt et ons, dass et ëmmer de mauvaise méthode législative ass, an neien Texter Dispositiounen ze répétéieren, déi schonn an engem aneren Text stinn.

Mä et kënnt nach méi schlëmm! Den Auteur vum Projet de loi schénkt manifestement net gewosst ze hunn, dass den Artikel 26 vum Kadergesetz vum 4. Februar 2005 e Renvoi gemaach huet, fir d'Composition vun de Bureaux de vote, op den Artikel 60 vum Wahlgesetz. Deen Artikel 60 gesäit vir, dass de President vum Haaptwahlbüro vun der Circonscription unique d'Bureau-de-votë wéinstens eelef Woche virun dem Datum vun der Consultation électorale muss constituéieren.

Wat dorop erauskënnt, Här President, dass de Referendum, dee jo virgesinn ass den 10. Juli, wann dee soll kënne stattfannen, da muss dat Gesetz, wat mer haut stëmmen, de 24. Abrëll 2005 a Kraaft sinn, an da muss et spëtstens mëttwochs, den 20. Abrëll am Mémorial publizéiert sinn, soss si mer net an der Lag, d'Délaien anzehalen.

Et ass d'Verfassungskommissioun a ganz besonnesch hire Rapporteur, déi op dee Problem higewisen hunn an d'Regierung drop opmierksam gemaach hunn. Dunn ass eng gewësse Panikstëmmung an der Regierung entstanen an e Bréif vun der Secrétaire d'État aux relations avec le Parlement ass un de Conseil d'État geschriwwen gi fir drop hinzewiesen, dass hei eng aussergewöhnlech Urgence géif bestoen. An et ass och dat wat obligéiert huet, dass de Conseil d'État engersäits an d'Chamber anersäits hu missen den Hochstand drécken, fir dass dëse Projet kann haut hei gestëmmt ginn, an dass mer dann déi Délaie kënnen anhalen, fir dass effektiv den 10. Juli dee Referendum ka stattfannen.

Also et deet mer Leed, mä et schénkt mer awer e bëssen u Virsiicht vun der Regierung an dëser Fro gefeelt ze hunn.

Den Ausseminister schénkt och eng approximativ Approche zu der Sprooch an zu de Sproochen ze hunn.

Une voix.- Schéi formuléiert!

(Interruptions)

Mme Colette Flesch (DP).- En huet zum Beispill am Gesetz proposéiert, mir sollen d'Fro formuléieren: „Êtes-vous pour le Traité établissant une Constitution pour l'Europe?“ Här President, dat ass e Luxembourgeoissem. Korrekt muss dat heeschen: „Êtes-vous en faveur“. Sou wéi d'Kommissioun et iwwregens gesot huet.

Mä wat nach méi iwwerraschend ass, dat ass dass d'Iwwersetzung da vun där Fro am Text, deen d'Regierung virgeluecht huet, am Lëtzebuergeschen an am Däitschen, an zur Form, an zum Fong falsch läit, well wa gesot gëtt „Êtes-vous pour“, da gëtt dat iwwersat „Stëmmt Dir fir“. Dat heescht eppes anescht. An op Däitsch heescht et d'selwecht „Stimmen Sie für“. Dat heescht eppes anescht wéi d'Fro, déi am Franséische formuléiert ginn ass. Also „ce qui se conçoit bien, s'exprime clairement et les mots pour le dire se trouvent aisément“.

(Hilarité)

Plusieurs voix.- Ooohhh!

Mme Colette Flesch (DP).- D'Verfassungskommissioun huet eng einfach Formulatioun proposéiert,...

M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et de l'Immigration.- Ass déi besser?

Mme Colette Flesch (DP).- ...identesch, Här Minister an Här President,...

(Interruption)

...an den dräi Sproochen: „Êtes-vous en faveur du traité“, „Sidd Dir fir den Traité“, „Sind Sie für den Vertrag“. Wéi de Rapporteur et scho gesot huet, wëll ech och hei ervirhiewen, dass de Conseil d'État eng Formulatioun proposéiert huet, déi juristesch wahrscheinlech méi prezis war: „Êtes-vous en faveur de l'approbation par le Luxembourg du traité?“

D'Kommissioun war de juristeschen Argumenter vum Conseil d'État net entgéintgesat a mir och net, mä mir hunn awer alt gemengt, dass et der Einfachheet halber besser wär, wa mer déi Formulatioun géinge festhalen, déi d'Verfassungskommissioun proposéiert huet.

Dann, Här President, e leschte Punkt, ech géing soen, à titre anecdotique. Den Auteur vum Projet de loi schéngt emol net am Stand gewiescht ze sinn, d'Virlogen aus dem Gesetz vum 4. Februar 2005 korrekt ofzeschreiwen, well wa mer de Projet kucken, dee virun ons läit, da sinn an der Annex 1 vu sengem Projet déi Casen, déi fir de Jo an den Nee reservéiert sinn, intervertéiert ginn. An et gëtt guer keng Explikatioun dozou.

(Interruption)

Wann de Minister hätt wëllen eppes do erreechen a bewegen, dann hätt e wéinstens misse soe woufir. En huet dat net gesot, also muss ech dovunner ausgoen, dass en emol net gemierkt hat, dass en eppes anescht proposéiert huet wéi dat, wat am Gesetz vum 4. Februar 2005 stoung.

Här President, Compte tenu vun all deenen Incohérences an Incongruitéiten hunn de Statsrot an d'Verfassungskommissioun aus der Chamber proposéiert, de Projet vun der Regierung fundamental ëmzekrempelen. Vun engem Projet mat fënnef Artikelen an enger Annex gëtt et e Projet mat engem eenzegen Artikel, wou den Datum vum Referendum virgesinn ass, wou eng kloer Froestellung zréckbehale ginn ass, identesch an deenen dräi Sproochen, a wou selbstverständlech eng Referenz gemaach gëtt op d'Gesetz vum 4. Februar, a wou schliesslech d'Annex, déi, wann ech géing d'Terminologie vum Statsrot iwwerhuelen, „surabondante, superfétatoire“ a „redondante“ ass, gestrach gëtt.

De Projet, esou wéi en elo nei formuléiert ass, vun der Verfassungskommissioun a vum Statsrot, fënnt onsen Accord. Mä mir kënnen nëmmen hoffen, dass no deem ongléckséilegen Essai, deem d'Regierung hei gemaach huet fir an d'Referendumsprozedur anzesteigen, se op hir Féiss zréckfënnt, oder op hir Patten - ech weess net wéi ech soll soen - an dass se mat e bësse méi Seriö a Clairvoyance op déi Campagne d'information zougeet iwwert d'Constitutioun fir Europa.

A ganz besonnesch géing ech hoffen, dass dat wat an Zukunft vun der Regierung kënn e bësse méi Substanz huet, wéi deem aarmséilege Wësch, dee mer bis elo an onse Bréifkëscht fonnt hunn, well heimadder fänkt ee wierklech net vill un.

Här President, esou wéi ech et scho gesot hunn, ass ons Fraktioun bereet deem ëmgekrempten Text ze stëmmen. Mir wäerten och bei engem nächste Vote en faveur vum Projet de loi stëmmen iwwert d'Approbatioun vum Traité zu enger Europäescher Constitutioun, a mir wäerten och an där Campagne, déi elo lassgeet, fir e Jo beim Referendum ons asetzen, well onser Meenung no déi Europäesch Constitutioun wéi se elo virläit, an obschonn se net perfekt ass, e Fortschrëtt ass an deem Prozess vun der europäescher Integratioun, déi säit 50 Joer undauert, an déi Constitutioun och eng reell Amélioratioun ass vun den Texter, esou wéi se elo sinn.

Haut ass d'Europäesch Unioun paralyséiert, doduerch dass se muss Regeln a Mechanisme gebrauchen, déi an de 50er Joren definéiert si ginn, fir eng Communauté zu sechs, an elo si mir eng Unioun zu 25. Déi Mechanisme sinn an de successiven Traitéen ëmmer erëm iwwerholl ginn, y compris an deem vun Nice, dee wahrscheinlech deem onzoulänglechten vun en alleguerten ass.

Déi Constitutioun, déi dem Referendum vum 10. Juli virläit, ass eng Äntwert op déi do Onzoulänglechkeeten. Si huet en éischten Deel, deem d'Valeuren an d'politesch sozial an ëmweltpolitesch Objektiv vum der Unioun festleet, déi eng nei institutionell Architektur fir d'Unioun opzeechent. Hire zweeten Deel gëtt der Charte des Droits fondamentaux en obligatoresche Charakter, wat doudsécher eng gutt Saach ass. Den drëtten Deel vun der Constitutioun ass a mengen Aen total onliesbar. Mä dat ass guer net wichteg, well deem drëtten Deel iwwerhëlt nëmmen déi Bestëmmungen aus den Traitéen, déi haut scho gëllen, a versicht déi Bestëmmungen e bëssen ze vereinfachen, ouni dass dodrunner eppes geännert gëtt.

De véierten Deel organiséiert d'Prozedure vun der Revisioun. An anere Wierder, ass d'Constitutioun en Text, deem ons erméiglecht e Fortschrëtt ze verzechnen bei der Kohärenz vun de Politike vun der Unioun, bei der Modernisatioun vun dem legislative System vun der Unioun, bei der Rationalisatioun vun de Prozeduren, bei der Implicatioun, an dat muss ons hei interesséieren, vun den nationale Parlamenten. Dat ass e Fortschrëtt am Sënn vun der Transparenz, vun der Demokratie a vun der Visibilitéit vun der Unioun um internationale Plang.

Här President, léif Kolleegen, dat ass d'Ursaach woufir mer haut fir deen Text stëmmen, deem ëmgekrempelt ginn ass, an ech soulignéieren dat, vun der Verfassungskommissioun a vum Statsrot an deem doduerch zu engem uerdentlechen Text ginn ass. Mir wäerten also deen Text stëmmen, an dat ass och d'Ursaach woufir mer muer fir den Traité stëmmen, deem d'Approbatioun vun der Europäescher Constitutioun beinhalt.

Merci.

Plusieurs voix.- Très bien

M. le Président.- Merci der Madame Flesch, an als nächste Riedner ass den Här Alex Bodry agedroen. Här Bodry, Dir hutt d'Wuert.

M. Alex Bodry (LSAP).- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wann ech elo d'Madame Flesch héieren hunn, fält mer en anere franséische Sproch an, „tout ce qui est excessif est dérisoire“. Ech mengen, dass effektiv mat alle Reserven a Kritiken, déi ee ka formuléieren, d'Geballtheet vun der Kritik hei eigentlech disproportionéiert ass zu deem wat dem Regierungstext virgeworf gëtt. Ech géif herno nach am Detail gären dorobber zrëckkommen.

(Interruption)

Ech mengen awer, dass mer et eigentlech jo hei mat engem historiesche Moment an dëser Chamber ze dinn hunn, well et fir d'éischt ass zënter 68 Joer, dass d'Chamber um Punkt ass ze décidéieren fir d'Wieler direkt iwwer eng Fro vu grousem nationalen Intérêt ëm hir Meenung ze froen.

Dat ass keng Flucht virun der Verantwortung vun der Politik oder vun de gewieltene Verrieder. Dat ass an dat däerf och kee verstopptene Plebiszit ginn. Mä dat ass den éierleche Versuch an enger komplexer, mä essentieller politescher Fro, déi vun der politescher Unioun hiren Objekten, hirem Fonctionnement, hire Kompetenzen an de Grondrechter vun den europäesche Bierger de Wieler entscheeden ze loossen. Jo, obwuel et formaljuristesches eng Konsultatioun ass, dat heescht ee Referendum mat konsultativem Charakter ass, ass et evident, mengen ech, fir all Parteien hei am Parlament, dass politesch gesinn dat Resultat vun der Wielerbefrohung wäert bannend si fir dës Chamber.

Als LSAP sti mir zu dëser Referendumsprozedur, déi mir sengerzäit als Oppositionspartei gefrot haten. Dat bedeit awer ganz kloer och vun eis, mä och vu villen aneren, e grousst Engagement déi nächst Wochen, et ass schonn amgaang, och e pedagogeschen Effort, dee

muss gemaach gi fir eng extrem breet an eng extrem komplex Matière, en internationalen Traité vu grousssem Ausmooss, dem Wieler méi no ze bréngen, an dat an enger méiglechst éierlecher a méiglechst vollstänneger Fassong, an dat soll och kontradiktoresch esouwäit wéi méiglech geschéien.

D'Regierung huet hir Campagne virgestallt, d'Chamber huet Initiative geholl. Ech géif mer wënschen, dass mer och d'Zivilgesellschaft méi staark nach implizéiert géife kréien an déi ganz Virbereedung vun deem nationale Referendum.

Mä virun allem sinn awer och d'politesch Parteie gefuerdert, net nëmmen duerch eng Ofstëmmung hei an der Chamber, mä virun allem awer och well se als politesch Partei an eisen Aen eng Haaptaufgab hunn, dat heescht zur allgemenger Meenungsbildung vum Bierger bäizedroen. Et ass also selbstverständlech, dass keng Partei sech do kann der Verantwortung entzéien, a si muss hirer Käraufgab, déi politesch Meenungsbildung vum Bierger ze fördern, och an där heiter Fro gerecht ginn.

Den Ausgang vun all Referendum ass trotz Sondagen ëmmer offe bis zum Wahldag selwer. An all Wieler soll sech fräi en connaissance de cause kënnen entscheeden iwwert déi Fro, déi em virläit an och sech bewosst si wat d'Konsequenze si vun där Entscheidung. E muss dat kënnen maachen ouni Drock vu baussen. Bis zu dem 10. Juli bleiwen eis nach knapp zwielef Woche fir déi öffentlech Debatt, déi schonn etlech Wochen amgaang ass, ze accélérieren an un e gutt Enn ze bréngen.

Als LSAP setze mir ganz kloer op eng Campagne de proximité. Versammlungen, Tables rondes, Informatiounsstänn, do wou d'Leit sech ophalen, no bei de Leit, do wou sech och d'Froe gestallt ginn a wou mer probéiere wäerten als Partei eis Äntwerten ze ginn.

Nom Ofweie vum Pro a Kontra op eisem Landeskongress dee leschte Mount hu mer als Partei mat grousser Majoritéit eis fir ee Jo zu deem Traité constitutionnel ausgeschwat, a mir wënschen et, dass deen Traité constitutionnel den 10. Juli och vun enger grousser Majoritéit vun de Wieler guttgeheescht gëtt, well e ganz einfach eng Plus-value duerstellt a ganz ville Beräicher par rapport zu deem geltenden europäesche Recht.

Lëtzebuerg ass net dat eenzegst Land iwwregens wat sech op de Wee vum Referendum begeet, fir déi dote wichteg Matière tranchéieren ze loossen. Spuenien huet et scho gemaach, als nächst sti Referenden un a Frankräich, an Holland, an Dänemark, a Portugal, an Irland, an England, a wéi et schéngt géif et op deemselwechte Wee och tranchéiert ginn a Polen an an der Tschechescher Republik. Insgesamt zéng vu 25 europäesche Staten hu sech also décidéiert fir net de parlamentaresche Wee ze goen, mä fir eigentlech d'Haaptgewiicht op d'Consultation populaire, op de Referendum ze leeën.

Ech mengen, dass mer als Lëtzebuerg richtig sinn, dass mer deen dote Wee amgaang sinn ze beschreiden. Mir maachen dat am Kader vun eiser eegener legislativer Prozedur, déi e bëssen atypesch ass, well se eigentlech opgebaut ass, wann een d'Texter kuckt vun der Verfassung a besonnesch och den Artikel 59, op zwee Voten, déi misste bei all

Gesetzesprojet hei an der Chamber stattfannen, et sief dann de Conseil d'État gëtt d'Dispens vun deem zweete Vote constitutionnel.

Abee, et ass déi Prozedur, déi eigentlech hei applizéiert gëtt, mat engem éischte Vote hei an der Chamber, dann de Referendum an duerno den zweete Vote vun därselwechter Chamber, deen natierlech dem Resultat vum Referendum Rechnung ze droen huet.

Dat ass e Wee, dee wéineg Länner beschreiden. Et gëtt vill Länner, déi eng Kombinatioun maache vun dem parlamentaresche Wee an dem Referendum, mä eigentlech - souwäit ech dat gesinn - kee Land wat zweemol d'Chamber mat implizéiert an dat Ganzt. Mä dat ergëtt sech aus eise Prozeduren, an ech mengen et ass och wichteg fir dass all politesch Parteien, all politesch Bewegungen, Gruppéierungë sollte kloer Faarf bekenne virun deem Referendum fir ze soen, wou se an enger essenzieller politescher Fro stinn a wat hir Meenung zu där doter Fro ass.

An deem heite Projet de loi ginn eigentlech nëmmen zwou Froen tranchéiert. De Rapporteur huet dat ervirgehuewen, deem ech och bei där Geleeënheet wëll félicitéiere fir déi gutt Aarbecht, déi e geleescht huet. Dat ass den Datum an et ass d'Fro, déi gestallt gëtt. Dat si wichteg Froen! All de Rescht gëtt geregelt iwwert dat allgemengt Gesetz vum 4. Februar 2005 iwwert de Referendum.

D'Madame Flesch huet sech hei a ganz haarde Wieder geäussert zu där Aarbecht, déi vu Regierungssäit gemaach ginn ass. Ech wëll awer vläicht do e Wuert vun Explikatioun ginn. Ech verstinn, dass eng Regierung, dass Beamten, déi un esou engem Text schaffen am Numm vun der Regierung, net onbedéngt wollten hei en Eenartikelprojet deponéieren.

Mme Colette Flesch (DP).- Do hutt Der Recht.

M. Alex Bodry (LSAP).- Wou ass Recht a wou ass Onrecht an deenen dote Froen? Si hunn deen Text étofféiert duerch eng Rei Regeln, déi deem entspreche wat an deem allgemenge Gesetz steet, déi awer net kontradiktoresch zu deem Text sinn!

An d'Madame Flesch huet hei andauernd Zitater beméit vum Avis vum Conseil d'État. Ech wëllt soen, dass net eng Opposition formelle am Avis vum Conseil d'État dran ass!

Mme Colette Flesch (DP).- Wat hätt Der nach gär?

M. Alex Bodry (LSAP).- Wéi vill Texter sinn et ginn, vun alle Regierungen, och an deene Regierungen, wou d'Madame Flesch direkt Responsabilitéit hat, wou de Conseil d'État Opposition, a méi wéi eng Opposition formelle formuléiert huet? Abee, hei ass net eng Opposition formelle vum Conseil d'État dran, en huet eng aner Approche zu der Matière gehat.

D'Regierung hat eng Approche fir eng Rei vu wesentleche Punkten nach eng Kéier ze rappeléieren an hirem Text, de Conseil d'État hat eng Approche fir net ze widderhuelen, mä einfach dat Neit just nach am Text selwer vum Gesetz stoen ze loossen, an där Approche

huet sech d'Kommissioun vun den Institutionen och ugeschloss. Mä deen anere Wee ass keng Häresie an et gëtt och Beispiller aus aneren Texter, wou schonn déi eng oder déi aner Widderhuelung gemaach ginn ass.

Wichtig ass, dass keng Kontradiktioun an Texter besteet. Fir mech ass et eng zweetrangeg Fro ob een eenzel wichtig Dispositionen eventuell och nach an engem zweeten Text widderhëlt, esou dass ech mengen, dass hei probéiert ginn ass, aus enger Méck en Elefant ze maachen, an dass all déi Reprochen net esou grave sinn, wéi d'Madame Flesch dat hei mat kräftege Wieder versicht huet duerstellen.

Wichtig ass et awer bei där Geleeënheet nach eng Kéier e puer essenziell Froen ze rappeléieren, déi effektiv och net méi am Text stinn, wou d'Leit sech awer dobaussen och déi lescht Woche scho Froe gestallt hunn, mä wéi ass et dann elo, a wou se alt emol an offizielle Stellen, op Gemenge geäntwert kritt hunn: Majo, den Text ass nach net do, mir kënnen lech do keng Äntwert ginn.

Or, all déi praktesch Froen, déi sinn effektiv schonn tranchéiert iwwert deen allgemengen Text vum 4. Februar 2005. D'Wahlflicht, d'praktesch Organisatioun vun de Wahlen, och déi wichtig Fro, wou d'Leit elo scho kommen, déi vun der Bréifwahl: Ass eng Bréifwahl méiglech, ass keng Bréifwahl méiglech? Do gëtt eng Referenz gemaach op den allgemengen Text iwwert d'Bréifwahl an do gëllen also d'Bestëmmunge vum Artikel 171 vun eisem Wahlgesetz, wou fréistens zéng Wochen a spëtstens 30 Deeg viru Wahle muss déi Bréifwahl ugefrot ginn.

Dat heescht an net allze laanger Zäit, an zwou Wochen Zäit kënnen d'Leit eigentlech scho bei de Gemengen d'Bréifwahl ufroe bis spëtstens 30 Deeg virun de Wahlen, wou se also e bësse Sputt hunn. Dat ass, mengen ech, eng wichtig Informatioun, déi net am Text steet, mä déi een awer hei sollt ginn, well dat sech aus aneren Texter ergëtt.

Mir géifen als Fraktioun och d'Regierung bieten - et ass éischer eng Responsabilitéit direkt vum Innenminister, mä ech gi se hei awer gären un den Ausseminister weider -, dass elo schnellstméiglech sollt eng Circulaire un d'Gemengen erausgoen, fir dass déi zoustänneg Gemeindeverwaltungen, déi mat Froe vun de Bierger elo wäerte konfrontéiert ginn, kënnen am Detail op déi eenzel praktesch Froen eng Äntwert ginn, déi sech am Zesammenhang mat der Organisatioun vun deem heite Referendum stellen. Et ass wichtig, dass dat wierklech an deenen nächsten eng, zwou Woche geschitt, fir dass do net weider Zäit verluer geet an Onsicherheit opkënnt.

Ech géif zum Schluss nach just de Wunsch äusseren, dass an där öffentlecher Debatt vun deenen nächste Wochen zum Referendum an zum Traité constitutionnel all Meinungen zum Droe kommen, dat besonnesch och an der offizieller Campagne, woubäi natierlech de politesche Kräfteverhältnisse an där Chamber muss Rechnung gedroe ginn. Dat gesot, géif ech den Accord vu menger Fraktioun zu deem heiten Text abrénge.

Plusieurs voix.- Très bien.

M. le Président.- Ech soen dem Här Bodry Merci. Als nächste Riedner ass den Här Felix Braz agedroen. Här Braz, Dir hutt d'Wuert.

M. Felix Braz (DÉI GRÉNG).- Här President, et sinn de Mëtte scho munch Kritike formuléiert ginn, net nëmmen um initiale Projet de loi, mä och un aneren Aspekter, an et wär ee bal tentéiert ze soen: Zu Lëtzebuerg hu mer scho laang kee Referendum méi gemaach an dat mierkt een och.

(Interruptions diverses et hilarité)

Une voix.- Keen nationaalt!

M. Felix Braz (DÉI GRÉNG).- Keen nationaalt.

Mä de Geck an den Eck, dëst Gesetz schléisst u sech dee prozeduralen Deel vum Referendum vum 10. Juli of. D'Chamber wäert jo nach befaasst gi mat der Fro vum Referendum, mä da geet et méi ëm den Inhalt vum Traité constitutionnel. Mir schlësse mat dësem Text, dee mer haut ofstëmmen, och déi Diskussiounen of, déi mer gefouert hunn am Kader vum Kadergesetz iwwert de Referendum an haut eben am ad-hoc-Gesetz zum Traité, zum Vote iwwert den Traité constitutionnel, dee jo den 10. Juli soll stattfannen. Déi positiv Aspekter wëll ech da fir d'éischt eraussträichen.

Éischte positiven Aspekt ass, dass de Referendum definitiv net mat de Gemengewahlen op een Datum fält - och dat war jo eng Zäitchen am Gespréich. Et ass och gutt, dass sech schlussendlech eng Majoritéit dofir fonnt huet, fir d'Gemengewahle mat den Diskussiounen iwwert den Traité constitutionnel net ze vermëschen, esou dass also béid Diskussiounen an hirer Plénitude kënnen gefouert ginn. Dat ass eng positiv Entwécklung.

En zweete Punkt, dee mir och begréissen, dat ass dass d'Chamber, sou wéi eben och eis Verfassung dat virgesäit, en éischte Vote muss huelen, wat och de Parteien d'Méiglechkeet gëtt, Faarf ze bekennen.

Et schéngt jo esou ze sinn, wéi wann net all Parteien dat wëlles hätten. Mir halen dat awer fir absolut normal an engem demokratesche Prozess, dass Parteien an hir Verrieder par rapport zu hire Wieler eng Meenung anhuelen, Positioun bezéien a kloer soe wat se denken a wéi se sech wäerte beim Referendum verhalten. Och dat ass een Element an der Meenungsbildung vun de Bierger, a mir fannen dat dofir och nëmmen normal an och gutt, dass dat am Kader vun dësem Referendum wäert geschéien.

Dann ass et awer och scho bal mat de positive Punkten eriwwer. Well wann een dann awer déi ganz Aarbecht vun der Regierung nach eng Kéier Revue passéiere léisst, am Kader vun den Diskussiounen iwwert de Referendum, muss een awer soen, dass d'Regierung hei zumindest vum Handwierkleche ganz, ganz schwach, ganz mangelhaft geschafft huet.

Ech fänken u bei der Fro vun der Participatioun vun den net Lëtzebuerger EU-Bierger hei vu Lëtzebuerg. D'Regierung huet dat ugekënnegt, an et muss een am Prinzip an am Normalfall

kënnen dovun ausgoen, wann eng Regierung esou eng Ukënnegung mécht, dass se dann och weess, dass se d'Moyenen huet vun hirer Meenung, an dass se weess, dass se dat och wäert kënnen zu Enn brénge wat se ugekënnegt huet. Dat war net de Fall. Dat ass bedauerlech.

(Interruption)

Mir hu mat där Konklusioun, déi schlussendlech huet misse gezu ginn, e groussen Deel vun de Leit, déi hei wunnen, ausgeschloss. Ech mengen déi meescht Partie bedauern dat. Mir hunn dofir als Gréng - d'Madame Flesch ass och kuerz drop agaangen - an deem Sënn en Text op den Dësch geluecht, deem net d'Prétentioun huet, dass en op all de Kommae perfekt wier, loin de là. Dat kann d'Regierung jo emol net vu sech behappte wa se en Text op den Dësch leet. Mir hunn déi Prétentioun och net.

Mir wollte mat deem Text awer d'Diskussioun ganz séier ustoussen, fir dass mer hoffentlech ganz rapid zu engem Text kommen, deem dann all de kriteschen Appréciatiounen standhält an dee mer hei kënnen stëmmen, fir dass dat, wat sech do ofgespillt huet, sech an Zukunft net méi kann nach eng Kéier widderhuelen.

Zweete Punkt ass dee vun der Ouverture vun de Wielerlëschten. Do wëll ech awer och nach eng Kéier drop agoen, well dat Stéchuert de Mëtten nach net erwähnt ginn ass. Och do wär et gutt gewiescht, wann dat wat gesot ginn ass - deelweis och vum Grand-Duc gesot ginn ass - hätt kënnen Realitéit ginn. Eng Ouverture oder eng nei Revisioun vun de Wielerlëschten hätt et erlaab, och nach eng Kéier eng ganz Partie Uniounsbierger mat zuzeloossen, wa mer dann do d'Aussoe vun der Regierung hätte kënnen ëmsetzen.

Och dat ass net geschitt, och dat ass bedauerlech, a mir fannen, dass do d'Regierung misst eng Léier draus zéien an am Kader vun de kommunale Gesetzgebungen d'Revisioun vun de Wielerlëschten op de Metier huelen, well do hu mer eng Prozedur, déi komplett „surannée“ ass. Et ass net méi normal, am Joer 2005, dass ee muss mat Wielerlëschten hantéiere bei Wahlen, déi 18 Méint al sinn. Dat dréit a kengster Weis der Entwécklung vun der Technologie Rechnung, dat ass einfach iwwerlieft, an dat soll eng vun de Léiere si vun dëser dach handwierklech relativ dürftiger Aarbecht, déi d'Regierung ofgeluecht huet.

Drëtte Punkt ass den Text selwer, d'Madame Flesch huet dee Problem do schonn ënnert all senger Couturë beliicht, ech ka mech dofir drop beschränken ze soen, dass deem Text effektiv kee gudden Text war, ob et elo den Här Asselborn dat perséinlech geschriwwen huet, dat bezweifelen ech éischter, mä ech denken, datt et awer stëmmt, dass deem Text, esou wéi e formuléiert war, kee gudden Text war. En huet sech nahtlos an dat agereit, wat d'Regierung am Kader vum Dossier Referendum Opweises huet, an dat ass net ganz vill. Den Text huet gepasst bei dee Patzer mat der Revisioun vun de Wielerlëschte fir de Grand-Duc a bei déi ganz bedauerlech Entwécklung, dass schlussendlech d'Uniounsbierger net konnte matmaachen.

Also ënnert dem Stréch, vun der Absicht hier, géing ech soen, ass et begrëssenswäert, vun der Ëmsetzung dovunner absolut mangelhaft.

Ofschléissend nach e puer Wuert zu der Informatiounspolitik. Ech kann dat wat den Här Bodry gesot huet nëmme confirméieren. Déi Leit, déi och an de Gemengen aktiv sinn, wëssen, dass d'Leit effektiv vill där do Froe stellen. D'Informatiounen sinn deelweis nach net bis an d'Gemeinde virgedrongen: Wéi ass et mat der Bréifwahl? Wéi ass et mat der Wahlflicht?

Och den Inhalt vun der Informatiounscampagne vun der Regierung léisst am Moment nach ganz staark ze wënschen iwwreg. Ech hunn éischter d'Gefühl, dass d'Chamber amgaangen ass hir Aarbecht hei seriö ze maachen, si mécht dat wat an hire Kompetenzen läit a wat hire Rôle ass. Dat kann ee vun der Informatiounscampagne vun der Regierung net behaupten, weder den Inhalt nach den Zäitpunkt an d'Diligence mat där se ausgefouert gëtt sinn ze wierdegen. Éischter de Contraire ass de Fall.

(M. Lucien Weiler reprend la Présidence)

Ofschléissend och nach ee Wuert zum Respekt, dee mer eis alleguerten engagéiert hunn ze accordéieren zum Ausgang vum Referendum. Mir huele selbstverständlech hei e premier vote constitutionnel a mir respektéieren den Ausgang vum Referendum hei zu Lëtzebuerg. An ech deelen och d'Meenung vun deenen, déi fannen, dass dee Vote hei zu Lëtzebuerg net acquis ass. Dee wäert net vum selwe positiv ausgoen. Déi, déi sech fir den Traité ausgeschwat hunn, sinn an deenen nächste Wochen a Méint gefuerdert fir den Enjeu vun deem Text de Leit kloerzemaachen, esou dass mer duerno net mussen de Constat maachen, dass Lëtzebuerg bei deem Text mat Nee gestëmmt huet.

Ee lescht Wuert och un d'Adress vum Statsminister, deem seng Attitüd ech nëmme ka kritiséieren. Säi politesch Schicksal un den Ausgang vum Referendum ze bannen, fannen ech eng Aart a Weis, déi zumindest net clever ass. Wann d'Leit sech erpresst fillen, da reagéieren se och deementspreechend. Ech fannen et och iwwerdriwwen, e perséinlecht Schicksal un esou en Enjeu, wéi d'Entwécklung vun der europäescher Konstruktioun, wëllen ze bannen. Dat hätt e besser gehat ze ënnerloossen; en huet et net gemaach. Et ass evident, dass wann de Referendum sollt mat Nee ausgoen, politesch Konklusiounen misste gezu ginn. Do wäre vill politesch Froen gestallt an déi géinge bei Wäitem dat perséinlecht Schicksal vum Statsminister dépasséieren. Déi Ausso hätt en also besser gehat sinn ze loossen.

Mat deene leschte Remarque bréngen ech d'Zoustëmmung vun der grénger Fraktioun.

Plusieurs voix.- Très bien.

M. le Président.- Dir Dammen an Dir Hären, domat ass d'Diskussioun ofgeschloss.

M. Gast Gibéryen (ADR).- Den Här Henckes war nach net un der Rei.

(Brouhaha général)

M. le Président.- Oh pardon! Entschëllegt, Här Henckes.

M. Jacques-Yves Henckes (ADR).- Här President, et ass léif, datt Der deene kleng Fraktiounen och nach d'Wuert gitt. Merci, Här President.

Als ADR, als Aktiounskomitee fir Demokratie a Rentegerechtigkeit, hu mir ëmmer eng grouss Prioritéit e groussen Akzent gesat op méi Demokratie, dat heescht op d'Méiglechkeet fir Referenden an eisem Land ofzehalen. An dofir si mer frou, dass d'Iddi selwer vum Referendum lues a lues hire Wee gemaach huet an elo hir Friichten dréit.

Ech wëll drun erënneren, dass mir den 13. Februar 2003 eng Motioun hei an der Chamber deponéiert hate fir e Referendum iwwert den Traité constitutionnel ofzehalen. Deen Ablack ware mir déi eenzeg Partei, déi dës Motioun gedroen huet. All aner Parteien hunn unisono géint de Referendum geschwat a géint ons Motioun gestëmmt. Lues a lues huet ons Iddi awer bei de meeschte Parteie Sympathie fonnt, se ass méi sympathesch ginn a mir konnte feststellen, datt et schlussendlech op eng Unanimitéit débouchéiert huet.

Haut soll nun d'Gesetz iwwert de Referendum zum Traité constitutionnel Realitéit ginn, an dat ass en historisches Moment, well mer esou laang scho kee Referendum haten. Ech hunn dem Rapporteur mat ganz vill Intérêt nogelauschtert an ech soen him och e ganz grouse Merci als President an als Rapporteur fir déi gutt Aarbecht, déi en op dësem Gebitt vum Referendum mécht.

Ech wëll him awer och soen, an ech répétéiere mech do, datt ech awer mat enger Ausleeung, déi e mécht, net d'accord sinn, an dat ass déi, datt ons Constitutioun géing festhalen, datt de Referendum misst konsultativ sinn an net décisionnel an net e legislative Charakter huet.

Ech wëll den Artikel vun onser Constitutioun, den Artikel 51(7), nach eng Kéier virlesen, dee seet: «Les électeurs pourront être appelés à se prononcer» - an et geet ëm d'Wuert „se prononcer” - «par la voie du référendum dans les cas et sous les conditions à déterminer par la loi.» A wat heescht nun „se prononcer”? An den Ae vum Conseil d'État an och vun deene meeschte Parteien heibannen, heescht dat, datt d'Leit müssen un engem Referendum deelhuelen, well mer d'Wahlflicht hunn, mä dass herno, esouguer wann eng Majoritéit vun de Leit sech géint de Referendum, géint déi Fro, déi gestallt ass, géing ausschwätzen, da kéint d'Chamber awer anescht maache wéi dat wat d'Vollek, wat d'Bierger gewollt hunn; dat heescht e konsultative Referendum ofhalen.

Jidderee weess, datt dat vläicht nëmmen an Ausnahmefäll ka geschéien, well et misst jo relativ vill politesche Courage do si vun deenen Deputéierten, déi géint de Wëlle vun der Majoritéit vun de Bierger géinge stëmmen, mä et ass eng Méiglechkeet. Mir mengen au contraire, dass wann d'Bierger zu engem Referendum erugezu ginn, datt déi Décisioun vum Bierger dann och geholl gëtt an datt déi legislative Charakter huet, an datt dann eng Chamber näischt méi domadder ze dinn huet, wann d'Bierger décidéiert hunn.

Dat ass och d'Situatioun wéi et zum Beispill a Frankräich elo ass, wou an engem grouse Land d'Bierger décidéieren an d'Chamber net an engem éischte Vote sech zu engem Traité ausschwätzt an an engem zweete Vote sech zu engem Referendum ausschwätzt. Ech

mengen dat ass déi richteg Demokratie. A wann ee kuckt wat de „Larousse“ seet iwwert d’Wuert „se prononcer“, da gesäit een, dass de „Larousse“ dräi Possibilitéite virgesäit fir d’Wuert „se prononcer“ auszeleeën. Et heescht op jiddfer Fall, ech zitieren: „choisir tel parti; se décider. Se prononcer en faveur d’une mesure fiscale“.

Et ass also kloer, datt wann ee franséisch schwätzt an d’Wuert franséisch ausleet, da kann de Referendum zu Lëtzebuerg décisiven, décisionnellë Charakter hunn, an et muss net esou sinn, wéi de Conseil d’État et seet, datt et just nuren dorëmmer geet, fir eng Meenung auszedrécken. Dat war gewollt vun deene Leit, déi mat ganz Weisheet ons Constitutioun ausgeschafft hunn.

Dofir bedauern ech, datt elo déi meeschte Parteien hei an der Chamber net wëllen op dee Wee vum Référendum décisionnel goen. Se wëssen och woufir, well se sech soen, hei bei dësem Referendum misst et jo weider keng Schwiereregkeet sinn, mä et kéint jo awer emol bei anere Referende sinn, datt et besser wier, datt et konsultativ ass an datt mir als Chamber deen Ablack eppes aneschters décidieren, wéi dat wat d’Bierger wëllen. Dat ass dat, wat mer falsch maachen.

Zweete Punkt, deen oft an der Debatt stoung an de leschte Méint, dat ass: Wien däerf um Referendum deelhuele? Wien ass den Électeur? Wann een d’Oppositionsparteien, d’DP an DÉI GRÉNG, héieren huet, da war et, datt niewent de Lëtzebuerger Wieler och nach d’EU-Bierger dru sollte participieren, déi op de Wielerlëschten ageschriwwen sinn. Mir hunn direkt als ADR gesot, datt den Artikel 51(7) vun onser Constitutioun virgesäit, datt vun Électeur geschwat gëtt an am Artikel 52 vun onser Constitutioun steet: «Pour être électeur, il faut: 1° être Luxembourgeois ou Luxembourgeoise». Méi kloer kann een et net soen.

An deem Ablack wou et ëm national Souveränitéitsrechter geet, ass et kloer - an net ëm kommunal Affären oder ëm Wahle fir d’Europaparlament -, datt hei muss eng konstitutionell Ännerung virgeholl ginn.

An ech hunn d’Impressioun, datt och d’Regierungsparteien dat dote wossten. A si wossten, datt de Conseil d’État géing nee soen, mä se hu sech alt bei den EU-Bierger virun de Gemengerotswahlen de schéine Männche maache wollen an hinne soen: Kuckt mol do, mir géingen lech och gär mat froe kommen. An da gëtt gesot: Oh, wéi kënnt der ons esou eppes zoutrauen, datt mer esou eppes géinge maachen?

Mir mengen et, well et ass méiglech gewiescht, fir iwwert de Wee vun enger Verfassungsännerung den EU-Bierger d’Wahlrecht ze gi fir de Referendum, wann d’Majoritéitsparteien dat dote gewollt hätten.

Et ass kierzlech nach gesot ginn - an ech wëll drun erënneren -, datt mer keng Zäit gehat hätte fir eng Verfassungsännerung ze maachen. Dat ass falsch, net wouer, well mir hunn eng virgeholl, elo kierzlech justement fir de Referendum iwwert dësen Traité constitutionnel ofhalen ze kënnen! De leschte Mount hu mer eng Verfassungsännerung gestëmmt, déi de 15. Juni zum Droe kënnt. Et wier also ganz gutt méiglech gewiescht, bei därselwechter

Geleeënheet eng Réforme constitutionnelle virzehuelen, wann dat politesch gewënscht gi wier.

Et ass dat wat ech wëll dénoncéieren, datt een eppes seet an dann net bereet ass, fir esou ze handeln, well ee sech insgesamt hofft, datt een esou vläicht méi e positivt Resultat beim Referendum kéint kréien.

A wat mer elo festhalen, dat ass déi Prozedur, déi mer virgesinn hunn, well mer kee legislative Charakter beim Referendum hunn, an dat ass déi, datt mer elo d'Gesetz iwwert de Referendum décidéieren, datt an enger éischter Lecture de Projet de loi iwwert den Traité constitutionnel soll gestëmmt ginn an datt mer bei där Geleeënheet eng Resolutioun solle stëmmen, wou d'Chamber sech engagéiert fir d'Resultat vum Referendum unzehuelen a mer da kucken, ob et zu enger zweeter Lecture kënnt oder net, jee nodeem wéi d'Resultat ass. Et wier viles méi einfach gewiescht, wann ee scho wëllt d'Chamber bannen, datt een deen Ablack e legislativen, en décisionnellë Referendum virgesinn hätt.

Dat gesot, wäert awer schlussendlech d'Resultat datselwecht sinn. Dat heescht, datt d'Chamber bereet ass déi Décisioun vum Vollek ze respektéieren an dat wëllt an enger Resolutioun festhalen. Wann een et komplizéiert ka maachen, kann een et och einfach maachen. D'Prozedur also fir d'Chamber ass, fir et komplizéiert ze maachen. Mä wichteg ass et, datt et zu engem Referendum kënnt, wéi mir als ADR dat scho laang Jore gewënscht hunn an ons dofir agesat hunn, an dofir wäert och d'ADR-Fraktioun Jo zu dësem Projet de loi soen.

(Interruption)

M. le Président.- Merci, Här Henckes. Elo ass d'Debatt ofgeschloss. Fir d'Regierung huet den Här Ausseminister Jean Asselborn d'Wuert.

M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et de l'Immigration.- Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, fir d'éischt wëll ech hei soen, dass, mengen ech, an där prozeduraler Approche alles gesot ass wat ze soe war. Ech hu mech besonnesch gefreet fir d'Madame Flesch, déi jo scho laang hei an der Chamber ass an déi eng grouss Erfahrung huet, dass se sech nach kann esou um Glacier vum Wesentlechen défouléieren. Dat huet mech wierklech gefreet!

(Hilarité)

Bon, den Här Rapporteur, de Paul-Henri Meyers, huet eng wonnerbar Aarbecht gemaach, wéi mer dat gewinnt sinn. Den Alex Bodry huet dat scho gesot, mat där ganzer Kommissioun. Och de Conseil d'État huet gutt geschafft a mir wäerten dann d'nächst Woch och besser schaffen, Madame Flesch.

Sou, ech wollt, wann Der erlaabt, just hei soen, dass mer iwwert den Datum eis eens sinn. Et ass och eng Evidenz fir d'Regierung, dass politesch dat bannend ass, wat d'Lëtzebuerger den 10.07. soen, an ech géif vläicht e puer Wuert dann un Iech riichten, vläicht aus menger Siicht elo, aus der Siicht vun der Regierung iwwert de Fong vum Referendum.

Fir d'éischt kënnt een eng historiesch Approche hunn, op Lëtzebuerg bezunn, an dann awer och d'Nécessitéit e wéineg um Ufank vun dësem 21. Jorhonnert aus EU-Sicht. Ee vun de Kritikpunkten, deen een a Saache Referendum vum 10. Juli jo ëmmer erëm héiert, ass deen, dass d'Leit soen, mir wëssen eigentlech net ëm wat dass et geet. Wéi kënne mer eis erëmfannen an deenen honnerten Artikelen do, déi am Traité drastinn? An dann: Brauche mer iwwerhaupt eng EU-Verfassung?

Nun, wann een dat also kuckt an et vergläicht een eigentlech mat deem wat war virun engem hallwe Jorhonnert, wéi Europa sech lues awer sécher déi institutionell Wuerzele ginn huet, deemools ass jo keen op d'Iddi komm, an de 50er Joren, an op de Gedanke komm, weder a Frankräich nach an Italien nach an Däitschland nach an Holland nach an der Belsch nach hei zu Lëtzebuerg, fir elo duerfir e Referendum ofzehalen.

An och '56, an eise President vun der Kommissioun weess dat, den Artikel 49bis, dat ass jo eigentlech dee gréisste konstitutionellen Agrëff, dee mer jee an eiser Verfassung hei gemaach hunn, an deen ass deemools ouni Problemer iwwert d'Bühn gaangen. Nämlech am legislative Beräich, exekutive Beräich am judicairë Beräich, kënne jo, wéi Der wësst, Attributiounen zäitlech begrenzt ginn, mä déi zäitlech Begrenzung ass iwwerhaupt net definéiert. Dat kënne 50 Joer sinn, et kënnen 100 Joer sinn, et kënne 500 Joer sinn. Dass do eben dann déi Attributiounen kënnen un international Institutiounen iwwerdroe ginn.

Keen huet un ee Referendum deemools geduecht, well et jo evident war, an dass Europa, d'Konstruktioun vun Europa eigentlech ouni jidder Alternativ war. Europa war deemools deen eenzege Wee fir Kricher ze évitéieren a fir och déi ganz Energie, dat ganz Potenzial an den Déngecht vun dem sozialen a vun dem wirtschaftlechen Opschwung vun Europa ze setzen.

Haut soll, no engem hallwe Jorhonnert Europa, d'Iddi fir e Referendum ze organiséieren eigentlech just de Géigendeel bewierken, wat deemools de Fall war. D'EU soll sech och aus dem Lëtzebuerger Vollek eraus en neien Impuls gi loosse fir déi 50 Joer, déi elo kommen.

D'EU ass haut eigentlech esou eng Selbstverständlechkeet gi fir vill Leit, dass een hir Daseinsberechtigung och net méi richtig erkennt. A mengen Aen ass d'Positioun z'ënnermaueren duerch d'Tatsaach, dass zënter Maastricht, an dat sinn elo 13 Joer hier, an do hate mer flott Débaten och hei an dësem Haus, dass do déi politesch Auseenansetzung mat Europa eigentlech nach just um Rand, innenpolitesch gesinn, gefouert gouf. Maastricht war och, dat däerfe mer net vergiessen, och fir eis alleguerten heibannen, un éischter Plaz keng europäesch Debatt, mä et war carrément eng innenpolitesch Debatt, wa mer drun denken ëm wat dass et gaangen ass, un éischter Plaz nämlech fir d'Wahlrecht den EU-Bierger bei de Gemengewahlen ze ginn.

Den Euro ass vu ville Leit considéiert ginn als eng zeideg Fruucht, déi méi oder wéineger vum selwe vum EU-Bam erofgefall ass, an d'Erweiderung op déi zéng Länner d'lescht Joer ass an der Opinion publique éischter erdroe ginn, wéi se begleet ginn ass.

Also wann Europa an deene leschte 50 Joer eng onëmstridden Noutwendegkeet war, gëtt haut d'Iddi propagéiert, dass heiansdo Europa eng ëmstridden Noutwendegkeet wier. An dat ass archifalsch!

De President Borrell vum Europaparlament huet an engem Artikel ganz richteg gesot: «Le monde n'attendra pas l'Europe.» Ech mengen Europa, mat all senger Diversitéit, senger Denkweis, senger Kultur, senger sozialer Astellung virun allem, ass eigentlech de Géigepol zu deem wat mer vun Amerika gesinn, wat mer och elo vun deene Länner gesinn, déi an der Emergence sinn, wéi China, wéi Indien. Um Globus stellt Europa eng Unitéit duer, oder muss eng duerstellen, a senger Ënnerschiddlechkeet, déi politescht Gewiicht huet.

D'Häerz vun där Europäescher Unioun ass a mengen Aen de Kompromëss, oder d'Fäegkeet Kompromësser ze sichen, am Sënn eben och vun där Unitéit an der Verschiddenaartegkeet. Lëtzebuerg huet d'EU viru 50 Joer gebraucht fir dat ze gi wat mer haut sinn, um wirtschaftleche Plang, um soziale Plang, um kulturelle Plang. Nun, zwou Generatiounen méi spët brauch Lëtzebuerg d'Europäesch Unioun fir seng Zukunft aus der Offensiv, wann ech där soen, vu sengem politesche Wierken erauszegesinn.

Den EU-Verfassungstraité soll net massakréiert gi vu Stëmmungsbiller, déi bewusst d'Leit ierféiere sollen. Et sollt ee gesinn, dass vill Leit Angscht hu virun engem méi groussen Europa, virun engem risegen Europa wat mer haut hu par rapport zu deem Europa wat mer haten an de 50er Joren. Virun engem Europa och, dat muss een zouginn, wou heiansdo massiv Interessenkonflikter tëschent de Memberstaaten ze léise sinn. Mä à la fin du compte ass d'ëscht Europa ëmmer virukomm, lues awer sécher virukomm, an dobäi ass et Lëtzebuerg net schlecht gaangen.

Ech wëllt ofschléissend, Här President, nach eng Kéier widderhuelen, dass d'Europäesch Unioun als Motor de Kompromiss ugesäit, an dass dee Referendum, dee mer virleien hunn, selbstverständlech iwwer een Traité geet, deen och e Kompromiss ass. Deen Traité ass héchstwahrscheinlech net en vigueur fir déi nächst 50 Joer. Et ass en Traité, deen ausgeschafft ginn ass. Dat muss een och de Leit kloer soen. An déi, déi mengen, dass een en einfach géing renégocieréieren, wann e géif ofgelehnt ginn, ech wësst net wat een a wou een a wéi een dat kéint fäerdeg bréngen.

Nun, ech wëllt als leschte Saz een Auteur, de Lëtzebuerger Auteur Roland Meyer zitieren, deen e ganz flotte Roman geschriwwen huet iwwer d'Entwécklung vun Europa. Dee Roman ass geduecht fir déi Jugendlech, an als leschte Saz seet en: „Die Entwicklung der EU kannst du dir am besten wie das Erklettern einer langen, sehr hohen Leiter vorstellen. Durch das Aufnehmen der neuen Länder, durch die Versöhnung der einstigen Gegner haben wir ein neues Stockwerk erreicht. Wir stehen sicherer und bequemer hier auf dieser Stelle, etwas besser als vor einigen Jahren noch, können kurz verschlafen und die schöne Aussicht bewundern.

Doch nun können wir nach oben blicken, neue Visionen entwickeln und langsam und stetig daran arbeiten, dass sie verwirklicht werden. Die Treppe geht weiter, tief einatmen, und dann machen wir uns auf den Weg zu neuen Zielen. Spring auf!“ Dat ass e Buch wat sech

effektiv un déi jonk Leit adresséiert, ganz interessant ass, an ech hoffen, dass och vill jonk Leit dat liesen a mathëllefen, dass den 10. Juli fir Lëtzebuerg en Erfolleg gëtt.

Ech soen Iech Merci.

Une voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci, Här Minister. Domat ass d'Diskussioun iwwert dëse Projet definitiv ofgeschloss. Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 5443.

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi ass ugeholl mat 60 Jo-Stëmmen.

Plusieurs voix.- Aaahhh!

Ont voté oui: Mme Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mmes Nelly Stein, Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err (par Mme Claudia Dall'Agnol), MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein (par M. Marc Angel), Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz;

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf (par M. Xavier Bettel), Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes, Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger, Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch (par Mme Viviane Loschetter), Felix Braz, Camille Gira (par M. Henri Kox), Jean Huss (par M. Claude Adam), Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

M. le Président.- Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et also esou decidéiert.